

ПАСПОРТ НАУКОВОЇ ШКОЛИ

1. Назва наукової школи: ЧОРНОМОРСЬКА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ

2. Керівник: Бачинська Олена Анатоліївна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України

*Наукова школа затверджена
Вченою радою Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова, протокол № 11 від 28 червня 2022 р.*

3. Наукові напрями діяльності школи:

- 3.1) Дослідження історії українського козацтва та його світових аналогів (керівник напрямку – Бачинська О.А., доктор історичних наук, професор).
- 3.2) Дослідження формування різних соціальних, етнічних та релігійних громад у чорноморському регіоні України (керівник напрямку – Бачинська О.А., доктор історичних наук, професор; Діанова Н.М., доктор історичних наук, професор).
- 3.3) Дослідження релігійно-церковних процесів в Україні (керівник напрямку – Діанова Н.М., доктор історичних наук, професор).
- 3.4) Дослідження української торгівлі першої половини ХІХ ст. (керівник напрямку – Гончарук Т.Г., доктор історичних наук, професор) (кінець ХVІІІ – початок ХХІ ст.).
- 3.5) Дослідження Одеси пізнього середньовіччя та нового часу (керівник напрямку – Гончарук Т.Г., доктор історичних наук, професор).
- 3.6) Дослідження проблем модернізації економіки та суспільства в Російській та Османській імперіях у ХVІІІ – ХІХ ст. (керівник напрямку – Полторак В.М., кандидат історичних наук, доцент; Бачинська О.А., доктор історичних наук, професор).
- 3.7) Дослідження Історії (Food History), що передбачає взаємозв'язок системи харчування із культурологічними, економічними, соціальними та політичними процесами у чорноморському регіоні України (керівник напрямку – Полторак В.М., кандидат історичних наук, доцент).

4. Наукова діяльність (держбюджетна, госпдоговорна, кафедральна тематика, державні замовлення, гранти)

За період 2016 – 2021 рр виконано одну НДР за темою “Процеси модернізації в Наддніпрянській Україні: соціально-економічні трансформації, традиції європейської інтеграції, інтелектуальна рефлексія”, № держреєстрації НДР: 0116U005559 (кафедральна тематика без цільового фінансування, термін виконання 2016-2021 рр.; наук. керівник - д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

Протягом 2020-2021 рр. представниками НШ виконано низку грантів та проєктів:

- ✓ наукове титульне консультування міжнародного проєкту (Україна, Туреччина, Грузія) кінострічки «Фортеця Хаджибей» (2020-2021 рр., проф. Бачинська О.А.);
- ✓ наукове консультування проєктів Українського культурного фонду «Легенди Одеського лиману» та «І-мапа-Тв» (2020-2021 рр., доц. Полторак В. М.);
- ✓ створення двох науково-популярних фільмів Інституту національної пам'яті (2021 р.) (доц. Полторак В. М.);
- ✓ зйомки науково-популярного циклу з 12 фільмів для національного телемовлення «UA Перший» з «Історії Південної Бессарабії» (2021 р., доц. Полторак В. М.);

- ✓ грант «Українського культурного фонду» 3REG1-7568 Буджак-Фест: Створення періодичного гастрономічного етно-фестивалю для проведення наукових досліджень гастрономічної спадщини Придунайських районів Одеської області (2020 р., доц. Полторак В. М.).

Важливі здобутки були і в попередні роки становлення НШ в розробці нового тоді напрямку – історії українського козацтва в Україні та поза її межами. Підтвердженням визнання наукових досягнень НШ є Грант Канадського інституту українських студій (1994 р., проф. Бачинська О.А.) та те, що рукопис книги “Козацтво в “післякозацьку” добу української історії (кінець XVIII – XIX ст.)”, який переміг в конкурсі «Українська книга - 2010» і виданий на замовлення *Державного комітету телебачення та радіомовлення України* у 2011 р. (проф. Бачинська О.А.)

5. Основні наукові та практичні результати фундаментальних та прикладних досліджень (нові, вперше отримані, мають світовий рівень, оригінальні, не мають аналогів):

Вперше у широкому хронологічному діапазоні XVI – XX ст. висвітлені прояви суспільної модернізації в Наддніпрянській Україні і запропоновано концепцію її модернізаційних хвиль. Дістало узагальнення висвітлення у навчальному процесі впливу суспільно-політичної та економічної модернізації на зміни в етноструктурі населення України XVI – XX ст., ролі модернізації в історії окремих етнічних (національних) меншин. *Новим* є розкриття різних аспектів історії Наддніпрянської України на підставі фронтального підходу, витоки якого відносяться до модерної доби.

Не мають аналогів дослідження, у яких проаналізовано і порівняно явище козацького здобичництва протягом XVI – XVIII ст., комплексно розкриті умови формування відповідної системи термінологічно-понятійного апарату щодо сприйняття здобичництва та назв його складових у польському, тюрському та українському середовищах (“здобич”, “гарач”, “ясир”, “тутмак” тощо), так і в історіографії. *Оригінальними* є дослідження трансформації змісту османського терміну «Potkali Kozakları» у XVII – XIX ст. в українському, османському та кримсько-татарському сприйнятті. *Вперше* в такому обсязі доведено вплив Османської імперії на процеси модернізації козацтва.

Мають європейській рівень та значення переклади українською мовою та виняткове значення інформація франкомовної газети «Amsterdam» для вивчення соціально-політичних змін в українському суспільстві початку XVIII ст. і тогочасного сприйняття України у Європі.

Вперше в українській та світовій історіографії висвітлена еволюція світогляду та суспільної ролі українського суспільного діяча М. Чайковського для країн Південно-Східної Європи – України, Болгарії, Польщі, що тоді знаходились у складі Російської та Османської імперій. *Вперше* з’ясовано існування впливу українських суспільних діячів на національні рухи в Лівані та Болгарії. Визначені *нові* витоки модерної рецепції програми єдиного державного об’єднання для поляків та українців у XIX ст.

Вперше комплексно висвітлені італійські впливи на економічний розвиток Наддніпрянської України у XIX ст. і зворотні впливи. Визначено значення пам’яток економічної думки дореформеного періоду для вивчення розвитку української економіки та еволюції соціальних верств. *Оригінальними* є висновки щодо професійних та культурних наслідки процесів соціально-економічної модернізації та глобалізації для козаків

Лівобережної України. *Вперше* вказано на протиріччя з погляду економічних модернізаційних процесів між політикою центральної влади та місцевим самоврядуванням. *Новим* є визначення своєрідності місцевих технічних підходів порівняно з загальноросійськими та європейськими технічними інноваціями. *Вперше* всебічно вивчено регіональний аспект суспільного піклування щодо ув'язнених, як локального прояву європейських тенденцій до зростання ролі суспільства у вирішенні соціальних проблем.

З погляду на інтелектуальні та культурні процеси *вперше* висвітлено трансформацію ролі церкви із залученням її представників до сфери історичної науки, а також висвітлено проблеми розбудови церков, які не належали до офіційного православ'я. *Новим* є висвітлення розбудови осередків УГКЦ на Одещині.

Розкрито *нові* аспекти модерних уявлень щодо ідентичності. *Не мають аналогів* вивчення зв'язку між суспільними трансформаціями та інтерпретаціями історії заснування міст України та специфіки регіонального погляду на історичну географію України. *Вперше* дістала узагальнення проблема теоретичних уявлень стосовно кордонів українського етносу, що актуалізувалася в умовах вироблення модерної програми розбудови нації та держави.

Висновки досліджень використовуються при проведенні навчальної, наукової та виховної роботи зі студентами, в тому числі неспеціальних факультетів, сприяючи формуванню наукового світогляду.

6. Представники наукової школи:

Всього - 11

в т.ч. акад., чл.-кор.	– немає
д-р наук, проф.	– 3
канд. наук., доц.	– 2
аспірантів	– 6

- 1) Бачинська Олена Анатоліївна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України;
- 2) Гончарук Тарас Григорович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України;
- 3) Діанова Наталія Миколаївна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України;
- 4) Полторак Володимир Миколайович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України;
- 5) Юраш Євген Олександрович, доктор філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія, викладач Підготовчого відділення ОНУ імені І.І.Мечникова;
- 6) Герасименко Вікторія Вікторівна, аспірантка кафедри історії України;
- 7) Кулікова Єлизавета Олександрівна, аспірантка кафедри історії України;
- 8) Ложешник Олександр Сергійович, аспірант кафедри історії України;
- 9) Лупол Іван Сергійович, аспірант кафедри історії України;
- 10) Нікічук Вікторія Сергіївна, аспірантка кафедри історії України;
- 11) Присяжнюк Юрій Віталійович, аспірант кафедри історії України.

7. Публікації (монографії, підручники; навчальні посібники; навчально-методична література; статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних; статті у

журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України; словники; довідники; інші публікації; тези наукових доповідей; патенти).

За період формування наукової школи до її офіційної реєстрації в ОНУ імені І.І. Мечникова за науковими напрямами, вказаними у п. 3 даного документа, опубліковано 20 монографій, 20 навчально-методичних видань; 107 статей у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України. Під керівництвом представників наукової школи (за період її формування) захищено: три докторських дисертації (з них одна – під керівництвом керівника наукової школи); 14 кандидатських дисертацій (з них 11 - під керівництвом керівника наукової школи); 35 магістерських робіт.

За період 2016-2021 рр. опубліковано 158 наукових робіт: вісім монографій; два навчальних посібники; 11 навчально-методичних видань; 8 статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus/ або Web of Science Core Collection; 10 статей в українських виданнях, які увійшли до інших БД; 38 статей у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України та Туреччини; 35 статей у журналах, що не включені до переліку наукових фахових видань України; 40 тези наукових доповідей; одна брошура; два збірники.

Монографії - 8:

- 1) Бачинська О. А., Чухліб Т.В. Козацька Україна після зруйнування Запорозької Січі. (1775-1905): монографія. К. : Арій, 2021. 351 с.
- 2) Бачинська О.А., Чухліб Т.В. Історія козацтва після зруйнування Нової Січі (1775 – 1905): монографія. К. : Арій, 2016. 464 с.
- 3) Діанова Н.М. Діяльність православних архієреїв Херсонської єпархії (кінець XVIII – початок XX ст.). Одеса : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2022. 207 с.
- 4) Життя фронтиру : соціокультурна історія українського Придунав'я (нарис) / [Агафонова Н. В., Бачинська О. А., Верховцева І. Г., Гончарук Т. Г., Діанова Н. М., Луньова О. К]: колективна монографія. Ізмаїл : Ірбіс, 2017. 248 с.: Бачинська О.А. С.61-137; Діанова Н.М. С.138-151; Гончарук Т.Г. С.40-60, 152-162.
- 5) Лицарі Дикого Поля. Плугом і мешкетом. Український шлях до Чорного моря: науково-популярне видання. Харків, 2016. 352 с.: Бачинська О.А. Колонізація Буджацького степу. С. 300-311; Діанова Н.М. Заснування й розвиток міст Південної України (кінець XVIII середина XIX ст.). С. 285-300.
- 6) Нариси з історії освоєння Південної України XV – XVIII ст.: колективна монографія / за ред О. Репана; Укр. і-т нац. пам'яті. К.: КІС, 2020. 286 с.: Гончарук Т. Г. Хаджибей-Одеса: проблема урбогенезису. С. 133-163; Полторак В. М. Ойконіми межиріччя Дністра та Дунаю: спроба імперського присвоєння. С. 165-180.
- 7) Полторак В.М. У чотирикутнику європейських столиць: Михайло Чайковський та османські козаки в модернізації Південно-Східної Європи. Одеса, 2018. 299 с.
- 8) Poltorak V. Ukraine and the Intermarium: From Middle Ages to Collapse of the USSR // Intermarium: Polish-Ukrainian Linchpin / Kushnir, Ostep (red). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2018. 351 с. (авт.: С. 50-100, Chapter II) (in English).

Навчальні посібники – 2:

- 1) Бачинська О. А. Історія українського козацтва та його світових аналогів: навч.-метод. посіб. до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого освітнього рівня “бакалавр”, спеціальності 032 Історія та археологія. Розділ другий: Історія козацтва у

“післякозацьку добу” наприкінці XVIII – XX ст. Одеса: Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2020. 155 с.

2) Діанова Н. М. Історія релігії та церкви в Україні в національному та європейському контекстах: навч. посіб. Для студентів спец. 032 Історія та археологія, спеціалізації «Історія України у світовому контексті». Одеса: Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2019. 252 с.

Навчально-методична література – 11:

1) Бачинська О.А. Історична географія : методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для студентів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2021. 24 с.

2) Бачинська О.А., Новікова Л.В., Полторак В.М. Давня та середньовічна історія України : метод. вказівки до нормативного курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, напряму підготовки 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2021. 70 с.

3) Бачинська О.А. Українська складова в спеціальних галузях історичної науки: методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2020. 24 с.

4) Бачинська О.А. Історія українського козацтва та його світових аналогів: методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спеціальності 032 Історія та археологія, освітня програма “Історія України в світовому контексті”. Одеса: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2019. 44 с.

5) Бачинська О., Гончарук Т. Політична культура української еліти середньовіччя та модерної доби: метод. вказівки для здобувачів другого (магістер.) рівня освіти, спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2022. 28 с.

6) Гончарук Т. Г. Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: методичні вказівки до вибіркового (спеціального) курсу для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса, 2019. 18 с.

7) Діанова Н.М. Наукова діяльність православного духовенства в контексті розвитку історичної науки: методичні рекомендації з вибіркового курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня освіти, спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2021. 32 с.

8) Діанова Н. М., Новікова Л. В. Україна в національному та світовому інтеграційних процесах : метод. рекомендації з нормативного курсу для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. Одеса : Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2020. 64 с.

9) Полторак В.М. Сучасні проблеми музеології та туристичного краєзнавства в Україні : практикум для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія, освітньої програми «Історія України в світовому контексті». Одеса, 2019. 143 с.

10) Полторак В. М. Хрестоматія з історії України : хрестоматія для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти (неспеціальних факультетів). Одеса: Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2020. 165 с.

11) Полтораки В.М. Одещина: 12 пішохідних мандрівок: методичний посібник з питань впровадження програми патріотичного виховання для навчальних закладів та громадських об'єднань, передбачених в обласній цільовій комплексній програмі національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затвердженої 17.06.2016 р. №219-VII (зі змінами) (для учнів старших класів загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів, ліцеїв, училищ та технікумів, студентів вищих навчальних закладів). Одеса, 2019. 67 с.

Статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних *Scopus* або *Web of Science Core Collection* – 8:

1) Бачинська О. А. Ахмед паша – великий візир Османської імперії, назир Браїли та “очільник” задунайських козаків (Potkali Kazakları). *Східний світ*. 2021. №. 4, С. 25-36. (*Scopus*).

2) Бачинська О. А. Рецептція Люблінської унії 1569 р. в польському національному русі 50-60-х років XIX ст. на півдні України (за матеріалами Державного архіву Одеської області). *Український історичний журнал*. 2019. №4. С.24-34. (*Web of Science Core Collection*).

3) Бачинська О. IV Міжнародний науковий е-конгрес "Історія та значення ортодоксальної / православної церкви у Східній Європі" / О. Бачинська, С. Каюк, О. Кульчинський. *Український історичний журнал*. 2020. Число 3. С. 233-234. (*Web of Science Core Collection*).

4) Бачинська О. А., Діанова Н. М Дослідження християнського Сходу в науковій спадщині єпископа Порфирія (Успенського). *Східний світ*. 2022. № 2, С. 36-48. (*Scopus*).

5) Vasynska O. The restoration of the Cossacks state building traditions in Bydzyak and Dobrydzja at the end of the XVIII – early XIX centuries. *Danubius*. Nom. XXXIV. Galați, 2016. P. 245-256. (*Scopus*).

6) Dianova N. The Scientific and Educational Activity of the Graduates of the Kiev Spiritual Academy in the South of Ukraine. *Danubius*. Galati, 2016. Nom. XXXIV. P. 43-50. (*Scopus*).

7) Dianova N. N. Научно-исторический аспект деятельности православного духовенства Бессарабии (конец XIX – начало XX вв.). *Danubius*. Galati, 2016. Nom. XXXIV. P. 119-127. (*Scopus*).

8) Полтораки В. М. Владислав Чайковський (Музафер-паша) – від козака до губернатора Лівану. *Східний світ*. 2019. № 4. С. (*Scopus*).

Статті в українських виданнях, які увійшли до інших БД – 10:

1) Амеліна О. «Ясир» та його відповідники в тюркському та українському мовному просторі. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2018. Вип.13. С.45-48. (*Index Copernicus*).

2) Амеліна О.С. Козацтво в роботі Шарля де Пейссонеля «Історичні та географічні спостереження за варварами, які мешкають на берегах Дунаю та Чорного моря» (1756) (*Observations historiques et géographiques, sur les peuples barbares qui ont habité les bords du Danube & du Pont-Euxin*). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2016. Вип. 11. С. 83-91. (*Index Copernicus*).

3) Бачинська О. А. Козацьке порубіжжя у Великій політиці між двома російсько-турецькими війнами першої третини XIX ст. *Чорноморська минушина. Записки Відділу*

історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2018. Вип.13. С.161-194. (*Index Copernicus*).

4) Бачинська О. А., Громович У. Козацтво в документах товариств української діаспори в Болгарії (1921-1939). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2017. Вип.12. С.161-194. (*Index Copernicus*).

5) Гончарук Т. Г. До питання про локалізацію місць та відзначення пам'яті перемог військ Семена Палія на теренах сучасної Одещини. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2019. Вип. 14. С.141-148. (*Index Copernicus*).

6) Гончарук Т. Г. З історії дослідження Одеського Куяльницького (Сотниківського) цвинтаря. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2018. Вип. 13. С. 121-124. (*Index Copernicus*).

7) Полторак В. М. «Битви народів»: історія і сучасність самопозиціонування на тлі глобалізаційних процесів (Міжнародна конференція, 6-7 листопада 2017 р., Лейпциг, Німеччина). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Вип. 12. Одеса, 2017. С.198-207. (*Index Copernicus*).

8) Полторак В. М. «Дванадцятиграддя» Північно-Західного Причорномор'я як урбаністично-фортифікаційний феномен [Рецензія на: Красножон А. В. Фортеці та міста Північно-Західного Причорномор'я (XV-XVIII ст.). Одеса: Чорномор'я, 2018. – 312 с.]. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Вип. 13. Одеса, 2018. С. 124-128. (*Index Copernicus*).

9) Полторак В. М. Історія Османських козаків за матеріалами Державного Османського архіву (Başbakanlık Devlet Osmanlı Arşivi). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2019. Вип. 14. С.133-144. (*Index Copernicus*).

10) Полторак В. М. Османські козаки під час Східної (Кримської) війни у спогадах Михайла Чайковського. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Вип. 12. Одеса, 2017. С.133-141. (*Index Copernicus*).

Статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України (категорії Б) та Туреччини – 38:

1) Амеліна О. Проблематика козацького здобичництва в науковій спадщині Я. Дашкевича. *Інтелегенція і влада*: зб. наук. пр. Вип. 36. Одеса : Екологія, 2017. С. 225-235.

2) Амеліна О. Проблематика козацького здобичництва в роботах Д.І. Яворницького. *Надніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті*. Дніпро : Ліра, 2016. Вип. 14. С. 78 - 85.

3) Амеліна О., Нікічук В. Часопис «Чорноморська минушина»: козакознавчі та історико-географічні студії. *Дриновський збірник*: зб. наук. пр. Софія; Харків, 2020. Т. 13. С. 261-263.

- 4) Бачинська О. А. Задунайська Січ в геополітичній ситуації Причорномор'я. *Дриновський збірник: зб. наук. пр. Софія; Харків, 2020. Т. 13. С. 90-96.*
- 5) Бачинська О. А. «Народний ідеал справедливості»: від реальності до осмислення [Рец. на кн.: Котляр Ю. Селянське повстанство на Миколаївщині (1918-1921 рр.): монографія / Ю. Котляр. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021]. *Бібліотечний Меркурій. Одеса, 2021. Вип. 2 (26). С. 167-168.*
- 6) Бачинська О. А. [Рец.] : Серeda О. Османсько-українське степове порубіжжя в османсько-турецьких джерелах XVIII ст. Одеса: «Астропринт», 2015. 312 с. *Східний світ. К., 2018. Вип. 3. С.126-127.*
- 7) Бачинська О. Злочини, покарання та їх виконання в станицях Дунайського козацького війська (1828-1868 рр.). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 113-119.*
- 8) Бачинська О. А. Інформаційний потенціал періодичного видання «Amsterdam» для створення «образу» України: початок XVIII ст. (із фондів Наукової бібліотеки ОНУ). *Вісник Одеського національного університету імені І.І.Мечникова. Т.22. Вип.1 (17). 2017. С.117-126.*
- 9) Бачинська О. А. Історія повсякдення Стамбула за матеріалами Державного архіву Одеської області (Україна). *Східний світ. К., 2019. Вип.2. С.126-127.*
- 10) Бачинська О., Серeda О. Османсько-турецькі документи про задунайське козацтво під час російсько-турецької війни 1806-1812 рр. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2021. Вип.16. С. 125-130.*
- 11) Бодруг А. Соціокультурна місія Центру української культури та освіти «Осередок» Канади (друга чверть XX – початок XXI ст.). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 71-80.*
- 12) Герасименко В. В. «Сфера охорони здоров'я в Одесі на початку XX століття: пропозиції міських голів». *Записки історичного факультету. Одеса, 2019. Вип. 30. С. 101-105.*
- 13) Герасименко В. Міські голови Одеси на тлі революційних подій 1905 року. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 54-61.*
- 14) Гончарук Т. Дослідження історії Одеси нової доби в українській радянській історіографії 1920-х рр.: головні напрямки та здобутки. *Інтелігенція і влада: зб.наук. пр. Секція: історія. Вип. 42. Одеса: Екологія, 2020. С. 38-48.*
- 15) Гончарук Т. Г. Листи до одесита Михайла Комарова від українців Кубані та Далекого Сходу (кінець XIX – початок XX ст.). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 120-130.*
- 16) Гончарук Т. Публікації на захист економічних інтересів Наддніпрянщини діячів Товариства сільського господарства Південної Росії 1830-1840-х рр. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України : зб. наук. пр. Одеса, 2021. Вип. 16. С. 24-32.*
- 17) Гончарук Т. Г., Герасименко В. В., Жиленкова І. М. Ініціативи міського голови Одеси П. О. Зеленого на сторінках «Известий Одесской городской думы» (1898 – 1905). *Інтелігенція і влада: зб. наук. пр. Секція : історія. Вип. 38. Одеса: Екологія, 2018. С. 214 – 230.*

18) Гончарук Т.Г., Сорокіна К.І. В.І. Білий – людина, котра 1860 р. виголосила тост за Українську одеську громаду. *Інтелігенція і влада: зб. наук. пр. Секція: історія*. Вип. 36. Одеса: Екологія, 2017. С. 106–114.

19) Діанова Н. М. Єдиновірська церква Наддніпрянської України в структурі РПЦ (XIX – початок XX ст.). *Roxolania Historica: наук. зб. / редкол.: Ю. А. Святець (гол. ред.) та ін.* Дніпро: Ліра, 2018. С. 105-118.

20) Діанова Н. М. Інтелектуальні зв'язки митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького з православним митрополитом Антонієм (Храповицьким). *Емінак: науковий щоквартальник*. К.; Миколаїв, 2017. Т. 3. № 3 (19) (липень-вересень). С. 47-52.

21) Діанова Н. М. Історія розбудови одеського храму Казанської ікони Божої матері. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 17-24.

22) Діанова Н. М. Українська інтелігенція в контексті становлення модерної нації. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2019. Т. 24, вип. 1 (21). С. 189-192.

23) Ложешник О. Чорноморське козацьке військо в межиріччі Південного Бугу та Дністра: історіографія питання. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 100 -112.

24) Лупол І. Епістолярна спадщина гетьмана Івана Мазепи як джерело до вивчення взаємин влади з православним духовенством. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2021. Вип. 16.

25) Нікічук В. Фронтир та його складові в історичній географії України. *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2021. Вип. 16. С. 105-110.

26) Полторак В. Навернення на іслам серед емігрантів з України у середині XIX століття: випадок Михайла Чайковського (Мехмеда Садик-паші). *Чорноморська минушина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 25-34.

27) Полторак В. М. Відозви Таємного Комітету України та Бессарабії 1853 року як джерела до історії політичної думки. *Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті*. Вип. 14. Дніпро, 2016. С. 245- 251.

28) Присяжнюк Ю. Діяльність П. Шелеста по збереженню пам'яті про козацтво. Одеса, 2021. Вип. 16. С.98-103.

29) Феденко О. Дипломатичний архів генерального консульства Королівства Обох Сицилій в Одесі. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. К., 2017. Вип. 28. С. 134-141.

30) Феденко О.О. Інформаційні можливості консульських документів Державних архівів Турина та Неаполя для дослідження історії та діяльності італійської громади Одеси. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* : зб. наук. пр. К., 2017. Вип. 27. С. 280-287.

31) Шульга (Лізавенко) Г. І. Формування кінематографічної освіти в Одесі: сторінками журналу «Силуэты» (1922–1925). *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2019. Т. 24, вип. 1(21). С. 113-129.

32) Юраш Є. «Статистичні звіти» Піклувального комітету про в'язниці, як історичне джерело. *Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України* : зб. наук. пр. Одеса, 2020. Вип.15. С. 35-38.

33) Юраш Є. Одеське Жіноче відділення Піклувального комітету про в'язниці: створення та особливості діяльності у XIX ст. *Старожитності Лукомор'я*. 2021. №3 (6). С.7-13.

34) Amelina O. (2020/2021). The Great Steppe Frontier of Ukraine as A Contributing Factor to the Formation of the Cossack Raids in the 16th and 17th Centuries. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi= The Journal of South-Eastern European Studies*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, vol. 35, pp. 9-16.

35) Bachynska O. (2019). The Influence Of The Urban Culture On The Cossack Rural Population Of The Dnieper Ukraine During The Modernization Of The Late XIX – Early XX Centuries (Based On Observations Of Parish Priests)”. *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi = The Journal of South-Eastern European Studies*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. vol. 32 (2017-2), pp. 49-54.

36) Bachynska O. (2020/2021). The Northwestern European Frontier of the Ottoman State: The Steppe of Budjak in the Late 18th and the Early 19th Centuries. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi = The Journal of South-Eastern European Studies*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, vol. 35, pp. 59-72.

37) Nikichuk V. (2020/2021). Spatial Representation of the Frontier as one of the Components of Historical Geography. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi = The Journal of South-Eastern European Studies*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, vol. 35, pp. 1-7.

38) Poltorak V. (2020/2021). Michal Czajkowski (Sadyk Pasha)'s Projects in The Ottoman Empire (1841-1872). *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi = The Journal of South-Eastern European Studies*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, vol. 35, pp. 175-188.

Публікації у виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України – 35:

1) Амеліна О. Полон у структурі козацького здобичництва. XVI - XVII ст. *За сонячним годинником Кліо*. Бачинська Олена Анатоліївна : матеріали до біобібліографії. Студії на пошану наукового керівника (з нагоди 30-річчя наукової діяльності та ювілею з дня народження). Одеса, 2021. С. 126-132.

2) Бачинська О. А. Болгари в системі козацьких військ України XIX ст.: інформаційні можливості документів. *Україна і Болгарія в історії Європи*: зб. наук. пр. (Україна и България в историята на Европа. Сборник научни трудове). Київ; Софія, 2019. С.81-87.

3) Бачинська О. А. Глобальне та локальне в політиці: Задунайська Січ між трьома імперіями Османською, Російською, Австрійською. Кінець XVIII – перша третина XIX ст. *Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільській: Кам'янець-Подільській національний університет імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 6: На пошану професора Л.А. Коваленка. С. 44-48.

4) Бачинська О. А. Глобальне та локальне в політиці: Задунайська Січ між трьома імперіями - Османською, Російською, Австрійською. Кінець XVIII – перша третина XIX ст. *Османська імперія, Україна та Крим в східноєвропейській геополітиці* : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський, 2017. С. 44-48.

5) Бачинська О. А. Примітки до Опису адміністративного поділу України. *Серпеда О. Османсько-українська дипломатія в документах XVII – XVIII ст.* К.; Стамбул, 2018. С. 60-69.

6) Бачинська О. А. Уявлення Європи про військово-політичну ситуацію в Україні 1708-1709 рр. через новини франкомовного видання “Амстердам”. *Academia. Terra*

Historiae. Студії на пошану Валерія Смолія: У 2-х кн. / відпов. ред. Боряк Геннадій. К. : Ін-т історії України Національної академії наук України, ДУ «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2020. Кн. 2 : Простори історика. С.363-372.

7) Бачинська О. А. Сезонне відхідництво на південь України та його вплив на повсякдення козаків Наддніпрянської України наприкінці ХІХ століття (за спостереженнями парафіяльних священиків). *Український археографічний щорічник*. К.: Українські пропілеї, 2018. Вип. 21-22. С.158-163.

8) Бачинська О., Середа О. "Поткали / буткали козаки" — "potkali / butkali kazakları": зміст та трансформація терміна (ХVІІ–ХІХ ст.). *Україна в Центрально-Східній Європі*. К., 2021. Вип. 19-20. С. 222 – 240.

9) Герасименко (Паламарчук) В. Відставка міського голови П. А. Крижановського – гаряча новина «Одеських новостей» грудня 1897 р. *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 30. Одеса. 2021. С. 76-79.

10) Гончарук Т. Г. Українське Поділля на берегах Чорного моря (кінець ХІV – ХV ст.). *Від Русі – до України: шлях до себе*. Кн. ІІ. К.: Видавництво «Український пріоритет». 2020. С. 109 – 114.

11) Гончарук Т. Г. «Одеський транзит» початку ХІХ ст., як ланка економічних зв'язків Центральної Європи і Сходу часів «Континентальної блокади». *Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільській: Кам'янець-Подільській національний університет імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 6: на пошану професора Л.А. Коваленка. С. 266 – 271.

12) Гончарук Т. Г. Взаємовигідний товарообмін проти монополій та здириництва. *Воля проти рабства*. Одеса: ООО «Новий друк», 2017. С. 258 – 310.

13) Гончарук Т. Г. Виверження вулкану Тамбора в Індонезії та «рік без літа» в Західній Європі 1816 р. як фактор піднесення торгівлі Одеси та надання місту статусу порто-франко. *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: «Печатный дом», 2021. Вип 31. С. 143 – 151.

14) Гончарук Т. Г. До питання про висвітлення подій єврейського погрому жовтня 1905 р. в Одесі на сторінках місцевої преси (за матеріалами газет «Одеський листок» і «Одесские новости»). *Південний захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 29. Одеса: Друкарський дім, 2020. С. 153-162.

15) Гончарук Т. Г. Інформація про українські та українознавчі видання на сторінках «Одеського вестника» 1830-х – 1840-х рр.: повідомлення та рефлексії. *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 21. Одеса: Друкарський дім, 2016. С. 52 – 76.

16) Гончарук Т. Г. Одеса і чумацтво у ХІХ ст.: культурні взаємовпливи. *Від Русі – до України: шлях до себе*. Кн. ІІ. К.: Видавництво «Український пріоритет». 2020. С. 215 – 231.

17) Гончарук Т. Г. Пропозиції створення «вільної гавані» в Одеському порту за часів гетьманату П. Скоропадського 1918 р. (за матеріалами місцевої преси). *Південний Захід. Одесика*. Вип. 22. Одеса: Друкарський дім, 2017. С. 85 – 96.

18) Гончарук Т. Г. Стаття на шпальтах «Одеського вестника» про шкідливість панування іноземців в зовнішній торгівлі Одеси. *Південний захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: Друкарський дім, 2019. Вип. 26. С.110-118.

19) Гончарук Т. Г. Стаття О. Оглоблина 1928 р. про одеське порто-франко. *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 28. Одеса: Друкарський дім, 2020. С. 145-160.

20) Гончарук Т. Г. До питання про організацію брукування одеських вулиць за часів генерал-губернаторства М. Воронцова. *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Одеса: «Печатный дом», 2021. Вип 30. С. 69 – 75.

21) Діанова Н. М. Катеринославська духовна семінарія на тлі історичних реалій початку ХХ ст. *Універсум історії та археології*. Дніпро, 2020. Т. 3 (28). Вип. 2. С. 53-60.

- 22) Діанова Н. М. Формування польської громади в Одесі (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). *За сонячним годинником Кліо*. Бачинська Олена Анатоліївна : матеріали до бібліографії. Студії на пошану наукового керівника (з нагоди 30-річчя наукової діяльності та ювілею з дня народження). Одеса, 2021. С. 205-211.
- 23) Нікічук В. Історична географія населення України лекціях викладачів Новоросійського університету. *За соняшним годинником Кліо*. Бачинська Олена Анатоліївна : матеріали до біобібліографії. Студії на пошану наукового керівника (з нагоди 30-річчя наукової діяльності та ювілею з дня народження). Одеса, 2021. С. 216-221.
- 24) Нікічук В. Картографічне обґрунтування соборності українських земель в кінці XIX – початку XX ст. *Українське порто-франко: наукові студентські праці з вітчизняної історії*. Вип. 6. Одеса, 2018. С. 18-20.
- 25) Нікічук В. С. Історична географія України на сторінках періодичних видань наукових установ Одеси XIX – початку XX століття. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*». 2020. № 7(35). С. 78-83.
- 26) Паламарчук (Герасименко) В. Діяльність полковників Війська Запорозького в державному будівництві часів Хмельниччини. *Українське порто-франко.: наукові студентські праці з вітчизняної історії*. Вип. 4. Одеса, 2017. С. 7-19.
- 27) Полторак В. М. Євген Чикаленко і український рух в Одесі напередодні Першої світової війни (до 16-річчя з дня народження видатного мецената). *Південний Захід. Одесика*. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 31. 2021. С. 183-193.
- 28) Полторак В. М. Передісторія та генезис поняття «Балто-Чорноморський союз» (Межимор'я, Інтермаріум) в Україні до 1900 року. *Записки історичного факультету*. Вип. 31. Одеса, 2021. С. 119-135.
- 29) Полторак В. М. Формування планувальної системи міста Вилкового у 1848 році. *Південний Захід. Одесика*. Одеса, 2020. С. 112-117.
- 30) Полторак В.М., Прігарін О.А. Османское казачье войско: трансформации иррегулярного подразделения в середине XIX века. *Казачество в славянском и тюркском мирах*. Казань, 2018. С.564-593.
- 31) Полторак В.М. Україна та Болгарія у політичних проектах Михайла Чайковського (1841–1872). *Україна і Болгарія в історії Європи: зб. наук. пр. К.; Софія, 2019. С. 90-94.*
- 32) Феденко О.О. Відкриття дипломатичних представництв Королівства Обох Сицилій в портах Російської імперії на Чорному та Азовському морях. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: зб. наук. пр. Вип.6. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2017. С. 376-380.*
- 33) Юраш Є. Діяльність Одеського комітету Піклувального товариства про в'язниці з утримання неповнолітніх у тюрмах XIX ст. *За сонячним годинником Кліо*. Бачинська Олена Анатоліївна : матеріали до біобібліографії. Студії на пошану наукового керівника (з нагоди 30-річчя наукової діяльності та ювілею з дня народження). Одеса, 2021. С. 250-255.
- 34) Юраш Є. О. Напрямки діяльності Одеського Піклувального комітету про в'язниці щодо покращення умов утримання ув'язнених у XIX ст. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*». 2020. № 7(35). С. 94-97.
- 35) Amelina O. Tradition of prey in the Cossack environment of the XVI - XVII centuries. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, VI(29), I.: 178, 2018 Sept. Budapest. P. 31-33.*

Тези та матеріали міжнародних конференцій – 25:

- 1) Бачинська О. А. Повсякдення та духовні традиції українських козаків другої половини XIX – початку XX ст.: трансформації під впливом урбанізації й імперської глобалізації. *Інтелектуальна історія та духовна спадщина України XIX ст. : зб. наук. пр. / відп. ред. О.А. Бачинська. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. С. 25-32.*

2) Бачинська О. А. «Козацька» Полтавська губернія в революційному зламі 1917-1918 рр. (за матеріалами «Полтавский епархиальных ведомостей»). *Революції в Україні ХХ-ХХІ століття: співзвуччя епох*: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої вшануванню пам'яті жертв трагічних подій, які отримали назву «Великий терор 1937-1938 рр.». Одеса: ОДУВС, 2018. С.12-16.

3) Бачинська О. А. Військові гарнізони та цивільне населення османських фортець Буджака на межі ХVІІІ – ХІХ ст. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Одеса, 2019. С.30-36.

4) Бачинська О. А. Козаки в Османській імперії на межі ХVІІІ та ХІХ ст.: офіційний та побутовий аспекти комунікації. *Intercultural communication in the context of globalization dialogue: development strategies: monographic series "European Science"*. Book 4, part 8. Karlsruhe, 2021. С.156-161.

5) Бачинська О. А., Каюк С.М. Задунайські козаки на землях Вселенського Патріархату (в Стамбулі) в кінці ХVІІІ – на початку ХІХ ст. *Південь України: етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри*": зб. наук. пр. Одеса, 2021. С. 32-37.

6) Бачинська О.А., Полторак В.М. Пам'ять про українське козацтво: наука та практика (на матеріалах культурної спадщини Одеської області України). *Theory, practice and science: abstracts of XXIII International Scientific and Practical Conference*. Tokyo, Japan April 27 – 30, 2021. S. 146-148.

7) Герасименко (Паламарчук) В., Сорокіна К. Семен Яхненко в громадському житті Одеси другої половини ХІХ ст. *Інтелектуальна історія та духовна спадщина України ХІХ ст.*: зб. наук. пр. / відп. ред. О. А. Бачинська. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 58-65.

8) Герасименко В. Освітня політика міських голів Одеси наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. (на основі пропозицій та рішень міської думи). *Південь України: етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Одеса, 2021. С. 69-74.

9) Гончарук Т. Г. Захист ідей «вільної торгівлі» (фритредерства) в публікаціях газети «Одесский вестник» 1840-х рр. *Південь України: етноісторичний, мовний та культурний виміри*: зб. наук. пр. Вип. 8. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 98 – 102.

10) Гончарук Т. Г. Одеса і чумацтво у ХІХ ст.: до питання про культурні взаємовпливи // *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Вип. 7. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С.101-107.

11) Гончарук Т. Г. Стаття професора Рішельєвського лицю Платона Симоновича 1833 р., як спроба вивести дискусію навколо одеського порто-франко на теоретичний рівень. *Інтелектуальна історія та духовна спадщина України ХІХ ст.* : зб. наук. пр. / відп. ред. О. А. Бачинська. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 66-72.

12) Діанова Н. М. Інтелектуальне оточення архієпископа Інокентія (Борисова) на прикладі Філарета (Гумилевського). *Інтелектуальна історія та духовна спадщина України ХІХ ст.* : зб. наук. пр. / відп. ред. О.А. Бачинська. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. С. 96-103.

13) Діанова Н. М. Просвітницька діяльність професора і протоієрея Г.І. Попруженка // *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Вип. 8. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 102-108.

14) Діанова Н. М. Розбудова УГКЦ на Одещині на початку ХХІ ст. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Вип. 7. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 112-117.

15) Нікічук В. Історична географія у працях Вищого православного духовенства Південної України. *Південь України: етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Одеса, 2021. С. 257-259.

16) Бачинська О., Нікічук В. Карти ХVІІ – ХІХ ст. як історичне джерело з історії України (на матеріалах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова). Стародруки і

рідкісні видання в університетській бібліотеці: матеріали IV Міжнародних книгознавчих читань. Одеса, 2019. С. 32-35.

17) Нікічук В. С. Історико-географічні та картографічні дослідження в Катеринославі кінця XIX – початку XX ст.: наукові осередки та персоналії. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Вип.7. Херсон: ОЛДІ-ПСЮС, 2019. С. 356-361.

18) Нікічук В. С. Різні регіони – доля одна: репресовані історико-географи. *Революції в Україні XX-XXI століття: співзвуччя епох*: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої вшануванню пам'яті жертв трагічних подій, які отримали назву «Великий терор 1937-1938 рр.». Одеса: ОДУВС, 2018. С. 116-119.

19) Феденко О. О. Відкриття дипломатичних представництв Королівства Обох Сицилій в портах Російської імперії на Чорному та Азовському морях. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Вип. 6. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2017. С. 376-380.

20) Юраш Є. Благодійництво і збереження духовності, як основні складові Діяльності Одеського Піклувального комітету про в'язниці. *Південь України: етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри*: зб. наук. пр. Одеса, 2021. С. 477-479.

21) Bachynska O. Danube Cossacks in the 1775-1828 Ottoman-Turkish Documents. *Danubian cossacks – origins and cohabitation in Northern Dobrudja*: proceedings of the international conference. Tulcea, 2019. P. 99-108.

22) Bachynska O. XVII. Yüzyılın Başlarında Ukrayna Kazaklarının “Istanbul” Seferleri (XIX. Yüzyılın – XX. Yüzyıl Başlangıcına Ait Bilimsel Yayınlar Üzerine. *Osmanlı Istanbulu – III/ Feridun M., Ali Akyıldız, Emrah S. (ed.). Istanbul, 2015 (2016). S. 761-768.*

23) Bachynska O., Kaiuk S. The Ukrainian Cossacks And The Ecumenical Patriarchate of Istanbul in the 18th – Early 19th Century. *History of Orthodox Churches | Ortodoks Kiliseleri Tarihi: Proceedings of the 4th Congress of International Eastern European Studies (CIEES 2020)*. Eskişehir, 2020. P.128-137.

24) Baçinska O. Danube military units of the Ukrainian Cossacks under the Ottoman protectorate // *Ottomans and the Balkans: III International Congress New Tendencies in Ottoman Researches*, 05-07 September, 2019, Belgrade. Belgrad, 2019. P. 70-71.

25) Poltorak V. Cossack Project of Mehmed Sadyk Pasha (Czajkowski; 1804-1886): Idea and Actions. *Danubian Cossacks - origins and cohabitation in northern Dobrudja*: proceedings of the international conference. Tulcea, 2019. P. 125-133.

Тези та матеріали Всеукраїнських конференцій - 15 :

1) Amelina O. Influence of the ukraine's great steep border on formation of military-domestic culture of cossack (XVI – XVIII century). *Дослідження та впровадження в навчальний процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом*: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практич. інтернет-конф. з питань методики викладання іноземної мови; м. Одеса, 19 березня 2018 р.: зб. матеріалів конференції / М-во освіти та науки; Одеський нац. університет імені І. І. Мечникова. Одеса: 2018. С. 11-13.

2) Амеліна О. С. Козацьке здобичництво: семантичне навантаження терміна, його складові та зміни. *Україна доби модернізації XIX-XX ст.: соціум, цінності, життєві практики*: матеріали Всеукраїнської наук.-практич. конф.; м. Херсон, 30 квітня 2020 р. Херсон, 2020. С. 5-10.

3) Бачинська О. А. Військове мистецтво задунайських запорожців, що відтермінувало війну двох імперій. *Воєнно-історична робота в Військово-Морських Силах. Сучасний стан та перспективи*: матеріали IV Всеукр. наук.-практич. конф.; м. Одеса, 25 листопада 2021 року. Одеса: Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», 2021. С. 216-218.

4) Бачинська О. А. Запорожці на території Османської імперії в останній чверті XVIII ст.: центри та їхні керівники. *Запорозькі Кам'янська й Олешківська Січі та Кримське ханство в культурно-історичній спадщині України*: матеріали Всеукраїнської наук.-практич. конф.; м. Херсон, 18–19 квітня 2019 р. Херсон, 2019. С.12-19.

5) Бодруг А. В. Внесок української діаспори в культурний розвиток канадського суспільства. *Хаджибеївські читання*: II Всеукраїнська наукова конференція з історії України студентів та аспірантів; м. Одеса, 16 березня 2017. Одеса, 2017. С. 12-19.

6) Герасименко В. В. Міські голови Одеси: матеріали особистих фондів. *Народний рух України: місце в історії та політиці*: матеріали X Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 30-річчю НРУ; м. Одеса, 9-10 вересня 2019 р. / ред. кол.: Г. І. Гончарук, Ю. В. Діденко, М. С. Кучерук та інші. Одеса, Астропринт, 2019. С. 20-22.

7) Герасименко В. В. Павло Олександрович Зелений – український патріот, міський голова Одеси кінця XIX – початку XX ст.: історіографія питання. *Революції в Україні XX-XXI століття: співзвуччя епох*: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-літтю Акту злуки УНР та ЗУНР; м. Одеса, 19 квітня 2019 р. / за ред. О. Ситько, В. Савченка. Одеса: Вид-во ОДУВС, 2019. С. 23-25.

8) Діанова Н. М. Розвиток Катеринославської духовної семінарії на початку XX ст. *Всеукраїнські Яворницькі наукові читання*, присвячені 165-річчю від дня народження академіка Д. І. Яворницького: тези доповідей; м. Дніпро, 6 листопада 2020 р. / відп. ред. д-р іст. наук, проф. С. І. Світленко. Дніпро: Ліра, 2020. С. 87-90.

9) Кулікова Є. О. Історіографія проблеми дозвілля студентства вищих навчальних закладів 60-80-х рр. XX ст. *Хаджибеївські читання*: матеріали другої наукової конференції з історії України для студентів і аспірантів. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2017. С. 70-81.

10) Лупол І. Взаємини гетьмана Івана Мазепи з православним духовенством згідно з його Універсалами. *Хаджибеївські читання*: матеріали Всеукраїнської наукової конференції з історії України студентів та аспірантів. Одеса, 2020. С. 42-50.

11) Нікічук В. С. Історична географія України в творчому доробку Аполлона Скальковського. *Хаджибеївські читання*: матеріали Всеукраїнської наукової конференції з історії України для студентів і аспірантів. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2017. С. 120-126.

12) Нікічук В. С. Регіональна історія в дослідженнях історико-географів Південної України: Очаківська округа–регіон Озу. *Проблеми регіональної історії України*: матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів; м. Херсон, 21 травня 2020 р. Херсон, 2020. С. 53-55.

13) Сорокіна К. І. Українська Громада Одеси 1918 р. очима галичанина Степана Шухевича. *Революції в Україні у XX-XXI століттях: співзвуччя епох*: матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 100-річчю Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр. Одеса: ОДУВС, 2017. С. 164-169.

14) Юраш Є. О. Пожертвування як одна з форм допомоги в організації діяльності Одеського міського Піклувального комітету про в'язниці. *Хаджибеївські читання*: матеріали Всеукраїнської наукової конференції; м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса, 2020. С. 145-149.

15) Юраш Є.О. Керівний склад Одеського комітету Піклувального товариства про в'язниці. *Проблеми регіональної історії України*: матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів; м. Херсон, 21 травня 2020 р. Херсон, 2020. С. 75-78.

Брошури – 1:

1) Полторак В.М. Історія. Буджак Фест: матеріали досліджень гастрономічної спадщини. Одеса, 2020. 32 с.

Опубліковані збірки - 2:

1) Інтелектуальна історія та духовна спадщина України XIX ст. : зб. наук. пр. / відп. ред. О. А. Бачинська. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 208 с.

2) За сонячним годинником Клію. Бачинська Олена Анатоліївна : матеріали до біобібліографії. Студії на пошану наукового керівника (з нагоди 30-річчя наукової діяльності та ювілею з дня народження) / упоряд.: О. С. Мурашко, Т. С. Кара, В. М. Полторак; наук. ред.: Т. Г. Гончарук, Н. М. Діанова; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2021. 256 с.

8. Підготовлено наукових кадрів у системі вищої освіти

(захищено кандидатських, докторських дисертацій, магістерських робіт)

Під керівництвом керівника наукової школи Бачинської О.А. та основних її представників Гончарука Т.Г. і Діанової Н.М захищено **14 кандидатських дисертацій**:

1) Амеліна О. С. Здобичництво українського козацтва XVI–XVIII ст.: виникнення, зміст, трансформації. *Спеціальність 032 Історія та археологія. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2021 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А. *).

2) Гулянович І.М. Соціотопографія міст Південно-Західної України в кінці XVIII – в середині XX ст. *Спеціальність 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни Запорізький національний університет.* 2014 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

3) Демедюк Ю. Г. Православні церкви України у Одеській, Миколаївській та Херсонській областях 1991–2010 років: інституалізаційний та громадсько-політичні аспекти. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Київський університет імені Бориса Грінченка.* 2020 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

4) Діанова Н. М. Формування населення міст Південної України у дореформений період (кінець XVIII ст. – 1861 р.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2003 р. (Науковий керівник – д.і.н., професор Бачинська О.А.).

5) Дорошенко О.М. Рід Скаржинських в історії Південної України (середина XVIII – початок XX ст.)”. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2010 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Т.Г. Гончарук*).

6) Ложешник А.С. Старшина козацьких військ на півдні України (кінець XVт - перша половина XIX ст.): просопографічний портрет. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2017 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Т.Г. Гончарук).

7) Полторак В. М. Взаємини запорозького та донського козацтва періоду Нової Січі (1734 – 1775 рр.): політико-правовий і соціально-економічний аспекти. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2007 р. (Науковий керівник – д.і.н., професор Бачинська О.А.).

8) Сердюк Ж. М. Становлення жіночої середньої освіти в Одесі (на прикладі Маріїнської жіночої гімназії 1869–1920 рр.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.* 2021 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

9) Стоянов Ф. Ф. Тимчасові козацькі формування лівобережної України в ХІХ ст.: організація, склад, служба. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2007 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

10) Феденко О. О. Роль італійської громади Одеси в соціально-економічному житті Наддніпрянської України наприкінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Інститут історії України НАН України*. 2018 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

11) Ходак І.В. Просвітницька та суспільно-політична діяльність ієрархів греко-католицької церкви Східної Галичини у першій половині ХХ ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Чорномор. державний університет імені Петра Могили*. 2014 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Діанова Н.М.*).

12) Хромов А. В. Реалізація місцевою владою Південної України політики уряду Російської імперії щодо козацтва у ХІХ ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2012 р. (Науковий керівник – д.і.н., професор Бачинська О.А.).

13) Цубенко В. Л. Історія Новоросійського (Херсонського) військового поселення кавалерії, 1817– 1857 рр. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2003 р. (Науковий керівник – д.і.н., професор Бачинська О.А.).

14) Юраш Є. О. Одеський комітет Піклувального товариства про в'язниці: формування, склад, діяльність. *Спеціальність 032 Історія та археологія. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2021 р. (Науковий керівник– д.і.н., професор Бачинська О.А.).

-----

* Примітка: Захист докторських дисертацій представниками наукової школи:

1) Бачинська О. А. Колонізація українським населенням Придунайських земель. Кінець ХVІІІ — початок ХХ ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2003 р. (Науковий консультант – д.і.н., професор Першина З.В.).

2) Діанова Н. М. Науково-просвітницька діяльність вищого православного духовенства Південної України (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*. 2013 р. (Науковий консультант – д.і.н., професор Бачинська О.А.).

3) Гончарук Т.Г. *Транзитна торгівля в Україні кінця ХVІІІ — першої половини ХІХ ст. Спеціальність 07.00.01 – історія України. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*. 2010 р. (Науковий консультант – к.і.н., професор Ващенко В.П.).

За період становлення наукової школи її представниками захищено більше 20 магістерських робіт, за останні п'ять років ще 15.

Захищено магістерських робіт – 15:

1) Амеліна О. С. (магістр другого року навчання). Козацьке здобичництво в умовах Великого Степового кордону (ХVІ – перша половина ХVІІ ст.). Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2017. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

2) Бокій І.М. (магістр другого року навчання). Розвиток освіти в Одесі у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2019. (Науковий керівник – к.і.н., доц. Полтораки В.М.).

3) Громович У.О. (магістр другого року навчання). Діяльність українських козацьких товариств в країнах Європи та Америки у міжвоєнний період. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2019. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

4) Іволга В.І. (магістр другого року навчання). Пенітенціарна служба в Наддніпрянській Україні в XIX ст.: становлення та основні напрямки розвитку. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2019. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

5) Кулікова Є. О. Становище та суспільна активність одеського студентства у другій половині 1960-1980-х рр. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2017. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

6) Ложешник О. С. (магістр другого року навчання). Чорноморське козацьке військо в останній чверті XVIII ст.: формування, склад, місце у військовій та соціально-економічній історії. - Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2019. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

7) Лупол І.С. (магістр другого року навчання). Зовнішньо-політичні орієнтири козацької еліти за гетьманування Івана Мазепи та Пилипа Орлика. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2018. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

8) Майструк В. А. (магістр другого року навчання). Діяльність представників козацької старшини в управлінських структурах Гетьманщини у XVIII ст. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2020. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

9) Малявський М.І. (магістр другого року навчання). Участь населення Одеси в польському визвольному русі протягом XIX ст. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2019. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

10) Наумчук П. П. Воєнно-політичні події Руїни 1663-1678 рр. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2022. (Науковий керівник – к.і.н., доц. Полторак В.М.).

11) Нікічук В.С. (магістр другого року навчання). Регіональна специфіка у розвитку історичної географії України XIX – початку XX ст. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2018. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.).

12) Паламарчук В. (магістр другого року навчання). Міські голови Одеси другої половини XIX – початку XX ст.: просопографічний портрет. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2018. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

13) Посухівська А. В. (магістр другого року навчання). Розбудова та благоустрій Одеси в другій половині XIX – на початку XX ст. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2021 (Науковий керівник – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

14) Сорокіна К.І. (магістр другого року навчання). Діячі українського громадського та культурницького руху Одеси кінця 1850-х – першої половини 1870-х рр.: просопографічний портрет. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2018. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

15) Швандер І. О. (магістр другого року навчання). Адміністратори Південної України А.-Е. де Рішельє, О. Ф. Ланжерон, М. С. Воронцов: просопографічний портрет. Одеса: ОНУ імені І.І Мечникова, 2020. (Науковий керівник – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

В різні періоди формування наукової школи студенти і магістри завдяки їх підготовці представниками НШ отримували

призові місця на:

- ✓ Всеукраїнському конкурсі студентських робіт - I місце, Громович У.О., 2018; II місце, Амеліна О.С., 2014; III місце, Феденко О.О., 2012 (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.);
- ✓ Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, проведеним Східним інститутом ім. Ковальських - III місце, Амеліна О.С., 2016 (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.);
- ✓ конкурсі Всеукраїнська благодійна організація «Фонд Віктора Пінчука – соціальна ініціатива «Завтра.UA» - I місце, Мацюк Д.М., 2016 (Науковий керівник – д.і.н., проф. Бачинська О.А.Бачинська О.А.).

і іменні стипендії:

- ✓ Стипендія Президента України (Амеліна О., Нікічук В., Сорокіна К., Громович У.)
- ✓ Стипендія Верховної Ради (Громович У.)
- ✓ Стипендія імені М. Грушевського (Громович У., Лупол І., Нікічук В., Сорокіна К., Паламарчук В.)
- ✓ Стипендія Міського голови м.Одеси (Юраш Є.)
(Наукові керівники – д.і.н., проф. Бачинська О.А., д.і.н., проф. Гончарук Т.Г.).

9. Проведено конференцій, семінарів, інших заходів (вказати рівень проведеного заходу – міжнародний, український, регіональний, університетський)

Починаючи з 2008 року представниками наукової школи на постійній основі активно проводились міжнародні і Всеукраїнські конференції, круглі столи за згаданими у п. 2. науковими напрямками :

- ✓ Міжнародної наукової конференції “Нижньодунайський регіон в XV-XX ст.: історичні, етнічні та культурні трансформації”; м. Одеса (Україна) – м. Тульча (Румунія), 7-11 травня 2008 р.
- ✓ Всеукраїнський круглий стіл “Методики визначення віку населених пунктів Південної України” ; м. Одеса, 20 грудня 2008 р.
- ✓ Міжнародні наукові читання «Південна Україна: козацька та післякозацька доба», з нагоди 15 річчя Науково-дослідного інституту козацтва ІУ НАНУ, присвячені А.Д.Бачинському; м. Одеса, 26-27 травня 2012 р.
- ✓ Міжнародна наукова конференція «Хаджибей (Одеса) і Північно-Західне Причорномор'я XVI–XVIII століття в османсько-турецьких та інших письмових джерелах»; м. Одеса, 17-19 квітня 2013 р.

За період 2017-2021 рр. організовано і проведено наступні міжнародні та Всеукраїнські конференції :

- ✓ Міжнародний круглий стіл «Османсько-українські взаємини в Північному Причорномор'ї: козацька доба»: круглий стіл; м. Одеса, 21-22 квітня 2016 р.
- ✓ Міжнародна наукова конференція “Інтелектуальна історія та духовна спадщина України XIX ст.”; Одеса, 21-22 вересня 2017 р.
- ✓ Всеукраїнська наукової конференція з історії України для студентів і аспірантів “Хаджибейські читання”; м. Одеса, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2022 рр.
- ✓ Всеукраїнська наукова конференція “Читання імені академіка М. Є. Слабченка”; м. Одеса, 24-25 листопада 2017 р.
- ✓ Всеукраїнська науково-практична конференція «Україна доби модернізації XIX-XX ст.: соціум, цінності, життєві практики»; м. Херсон, 30 квітня 2020 р. (Спільно з Херсонським державним педагогічним університетом).
- ✓ IV Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми регіональної історії України»; м. Херсон, 21 травня 2020 р. (Спільно з Херсонським державним педагогічним університетом).

10. Науково-редакційна діяльність (видано періодичних видань, членство у редколегіях журналів, досвід наукової експертизи у якості експертів)

Представниками наукової школи видано низку періодичних видань, починаючи з 2006 року: видано 16 випусків наукового щорічника «Чорноморська минувшина», який у

2020 р. увійшов до категорії Б (фахових видань з історичних спеціальностей – 032).
Відповідальний редактор – д.і.н., проф. Бачинська О.А., члени редколегії – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г., д.і.н., проф. Діанова Н.М., к.і.н., доц. Полторак В.М.

З 2016 р. видано шість збірників тез Всеукраїнської наукової конференції з історії України для студентів і аспірантів “Хаджибеївські читання”; м. Одеса, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2022 рр. Членами редколегії були д.і.н., проф. Бачинська О.А., д.і.н., проф. Гончарук Т.Г., д.і.н., проф. Діанова Н.М., к.і.н., доц. Полторак В.М.

Членство у редколегіях журналів категорії Б:

✓ «Чорноморська минувшина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України» - відповідальний редактор – д.і.н., проф. Бачинська О.А., члени редколегії – д.і.н., проф. Гончарук Т.Г., д.і.н., проф. Діанова Н.М., к.і.н., доц. Полторак В.М. (м. Одеса, видання ОНУ імені І.І.Мечникова спільно з Інститутом історії України НАН України).

✓ «Бібліотечний Меркурій» – член редколегії д.і.н., проф. Діанова Н.М. (м. Одеса, видання ОНУ імені І.І.Мечникова).

✓ «Архіви України» – член редколегії д.і.н., проф. Бачинська О.А. (м. Київ, видання Державної архівної служби України).

✓ «Київські історичні студії» – член редколегії д.і.н., проф. Бачинська О.А. (м. Київ, видання Київського університету імені Бориса Грінченка).

Досвід наукової експертизи у якості експертів:

Представники школи були членами Спеціалізованої вченої ради Д 41.051.08 по захисту дисертацій в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (д.і.н., проф. Бачинська О. А., д.і.н., проф. Гончарук Т.Г., д.і.н., проф. Діанова Н.М.);

Разової Спеціалізованої ради ДФ 41.051.033 по захисту дисертації Калініченка О. О. на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 Історія та археологія. (голова Ради - д.і.н., проф. Бачинська О. А., член Ради – д.і.н., проф. Діанова Н.М.);

Разової Спеціалізованої ради ДФ 41.051.020 по захисту дисертації Амеліної О. С. на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 Історія та археологія (члени Ради – д.і.н., проф. Діанова Н.М., к.і.н., доц. Полторак В.М.);

Разової Спеціалізованої ради ДФ 41.051.021 по захисту дисертації Юраша Є. О. на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 Історія та археологія (член Ради – д.і.н., проф. Діанова Н.М.).

Представники школи понад 20 разів виступали опонентами докторських та кандидатських дисертацій:

О. А. Бачинська (Офіційний опонент)

Докторська дисертація:

1) Струкевич Олексій Карпович. Політична культура старшини Української козацької держави: провідні інтегральні орієнтації. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 18 квітня 2005 р., Київський національний університет імені Тараса Шевченка.*

Кандидатські дисертації:

1) Белікова Марина Володимирівна. Менонітські колонії півдня України (1789–1917рр.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 1 квітня 2005 р., Запорізький національний університет.*

2) Федорова Алла Іванівна. Старообрядницькі общини Південної Бессарабії у XIX – першій половині XX ст.: історико-конфесійний аспект. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 29 квітня 2005 р., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.*

3) Вегерчук Сергій Максимович. Етнополітична історія населення Карпато-Причорноморських земель (друга половина XI – перша половина XIII ст.) *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 24 березня 2006 р., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.*

4) Шаригіна Олена Анатоліївна. Історія виникнення і розвитку залізничного та морського транспорту на півдні України (друга половина XIX – початок XX століття). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 23 квітня 2010 р., Чорноморський державний університет імені Петра Могили.*

5) Коновалов Олексій Львович. Історична роль будівництва залізничної і трамвайної мереж у господарській системі Херсонської і Таврійської губерній (кінець XIX – початок XX ст.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 8 жовтня 2010 р., Чорноморський державний університет імені Петра Могили.*

6) Ликова Вікторія Вікторівна. Державні селяни Південної України в першій половині XIX ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 24 червня 2010 р., Запорізький національний університет.*

7) Журавльова Алла Олександрівна. Формування залізничного транспорту в південній Україні, її вплив на урбанізаційні процеси та розвиток торгівлі (друга половина XIX – початок XX ст.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 2 березня 2011 р., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.*

8) Савочка Антон Миколайович. Становлення і розвиток громадської благодійності в Таврійській губернії (XIX – початок XX століття). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 30 травня 2012 р., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.*

9) Єременко Микола Миколайович. Військове духовенство на півдні України (1734–1853 рр.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 28 серпня 2013 р., Запорізький національний університет.*

10) Оліяничук Андрій Михайлович. Козацтво Лівобережної України: соціальний статус і військові повинності (початок – 60-ті рр. XIX ст.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 30 січня 2017 р., Київський національний університет імені Тараса Шевченка.*

Н.М. Діанова (Офіційний опонент)

Кандидатські дисертації:

1) Коваль Ольга Сергіївна. Православне храмове будівництво на півдні України (1734-1881 рр.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 9 жовтня 2019 р., Запорізький національний університет.*

2) Казакевич Ольга Михайлівна. Українська мова як чинник формування модерної нації у європейському контексті (друга половина XIX – початок XX ст.). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 27 грудня 2018 р., Київський національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.*

3) Баковецька Ольга Олександрівна. Римо-католицька церква в Україні кінця XVIII – XIX століть: вплив на суспільно-політичний розвиток. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 11 березня 2016 р., Запорізький національний університет.*

Т.Г. Гончарук (Офіційний опонент)

Докторська дисертація:

1) Красножон Андрій Василійович. Еволюція довгочасної фортифікації та історична топографія міст Північно-Західного Причорномор'я на початку XV – наприкінці XVIII ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 12 грудня 2018 р., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.*

Кандидатські дисертації:

2) Коніва Юлія Вікторівна. Зародження та розвиток суходільних комунікацій на території Слобідської України у XVIII – на початку XIX ст. *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 11 вересня 2019 р., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.*

3) Тахтаулова Марія Юріївна. Історичний розвиток адресної урбанонімії міста Харкова (середина XVII – початок XXI століття). *Спеціальність 07.00.01 – історія України. Захист: 28 листопада 2016 р., Запорізький національний університет.*

Бачинська О.А. брала участь в комісії Міністерства освіти і науки України з акредитації спеціальності 032 Історія та археологія в Херсонському державному університеті. 5-7 грудня 2018 р. (Наказ МОН №2112-л від 28.11.18).

11. Представники наукової школи є членами вітчизняних та зарубіжних наукових товариств

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна

- член Українського національного комітету істориків при НАН України
- член Україно-болгарської комісії при Інституті історії України НАН України

ГОНЧАРУК Тарас Григорович

- член Всеукраїнської спілки краєзнавців України
- член Українського геральдичного товариства України

12. Співпраця з науковими установами та ВУЗами України:

Відбувається співробітництво з Інститутом історії України НАН України, Інститутом сходознавства імені А. Кримського НАН України, Інститутом археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України, Київським національним університетом імені Т. Шевченка, Харківським національним університетом імені В. Каразіна, Дніпровським національним університетом імені О. Гончара, Запорізьким національним університетом, Чорноморським університетом імені П. Могили (м. Миколаїв), Херсонським педагогічним університетом, Одеським морським університетом, Південноукраїнським педагогічним університетом імені К.Ушинського (м. Одеса).

Однією з форм співпраці з Інститутом історії України стало відкриття у 2000 р. Відділу історії козацтва на півдні України НДІК Інституту історії України НАН України на базі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Завідувачем Відділом стала на громадських засадах Бачинська О.А.

Іншою формою співпраці з зазначеними установами є організація та проведення спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів.

13. Міжнародне співробітництво:

Основою формою міжнародного співробітництва була участь у наукових та освітніх заходах:

участь у Міжнародних конференціях за межами з доповідями та членство в оргкомітетах:

- International conference – VIII “Osmanlı Istanbulu – Ottoman Istanbul”: Uluslararası sempozyum – VIII. May 20-23, 2022, Istanbul, Turkey (*Полторак В.М.*).
- E-Congress of International Eastern European Studies "History of Orthodox Churches" 6-7 may 2020 р. (CIEES 2020/e-Congress): PIEES <http://www.piees.org/> (*Бачинська О.А.*).
- The 5th congress of International Eastern European Studies “Social and economic history of Eastern Europe”. May 12-14, 2022, İzmir, Turkey: PIEES <http://www.piees.org/> (*Бачинська О.А.*).
- 9-th International Balkan Annual Conference entitled “A History of Turkish-Moldavian Relations in historical and socio-cultural aspects”. March 20-22, 2019 р. Comrat, Moldova. (*Бачинська О.А.*).
- III International Congress New Tendencies in Ottoman Researches “Ottomans and the Balkans”. September 05-07, 2019. Belgrade, Serbia (*Бачинська О.А.*).
- International conference – VI: “Osmanlı Istanbulu – Ottoman Istanbul”: Uluslararası sempozyum – VI. May 11-13, 2018. Istanbul, Turkey (*Бачинська О.А., Полторак В.М.*).
- Round table "Issues of language and history in Ukrainian-Turkish studies". October 19, 2018, Istanbul, Turkey. (*Бачинська О.А., Амеліна О.С., Нікічук В.С.*).
- Ukrainian-Russian Dialogue (Historians without borders). September 3-5, 2017. Finland, University of Helsinki, (Parallel workshop discussions “Memory Wars”) (*Бачинська О.А.*).
- "The Intermarium in the 21st Century: Visions, Architectures, Feasibilities". July 6, 2017. Warszawa, Poland (*Полторак В. М.*).
- «Self-positioning of Eastern European Societies in Global Relations: Conceptions of Space and Self-Presentations in School Textbooks». November 7, 2017. Leipzig, Germany (*Полторак В. М.*).
- International Symposium "City ports from aegean to the Black Sea". Athens-Constanta-Burgas-Istanbul, August 2015. (*Полторак В. М.*).
- International Scientific Conference "Search for the Lost Tomb of Suleiman Kanuni". April, 23-24, 2016. Istanbul, Turkey (*Бачинська О.А.*).
- International Conference “Tourism strategies and perspectives in a Black sea region”. July, 2016. Thessaloniki, Greece (*Полторак В. М.*).
- Літня школа при Софійському університеті Святого Климента Охридського з болгарської мови та музейної справи, 14-29 липня 2016 р. (*Бачинська О.А., Полторак В.М., Феденко О.О., Амеліна О.С.*).

участь у програмі Erasmus Mundus Plus: Університет Фоджа, Неаполь, Італія (2018, Полторак В.М.; 2016, Феденко О.О., аспірантка); Університет м. Острава, Чехія (2017, Феденко О.О., аспірантка); Університет м. Вроцлава, Польща (2016, Мацюк Д. М. (магістр); Університет м. Венеція, Італія (2013, Феденко О.О., магістр).

Однією з форм міжнародного спіробітництва стала участь у підготовці та виданні фахових періодичних видань, серед таких видань журнал Стамбульського університету (Туреччина): Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi = The Journal of South-Eastern European Studies. İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 2021. Issue 35 (2020), в якому *Бачинська О.А.* стала офіційно запрошеним титульним редактором.

14. Нагороди, премії, почесні звання представників наукової школи:

БАЧИНСЬКА О.А. отримала *Подяку* Міністерства освіти і науки України за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у підготовку кваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність (2015), є *Лауреатом Премії* імені М. І. Костомарова Національної Академії Наук України за видатні заслуги в галузі історії та історичного джерелознавства (2017); нагороджена *Почесною грамотою* Управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації за внесок у розвиток науково-краєзнавчої роботи, виховання національної свідомості та підтримку обдарованої молоді (грудень 2007, Наказ №139-ОД від 11.03.2008); *Почесною грамотою* Управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації за внесок у розвиток науково-краєзнавчої роботи, виховання національної свідомості та підтримку обдарованої молоді (2008); *Подякою* Управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації за підтримку обдарованої учнівської молоді Одещини в рамках проведення V науково-практичної конференції “Історичні науки – крок молоді у XXI століття” учнів-членів Малої академії наук України (Наказ № 603-ОД від 20.11.2009) та *Почесною грамотою* від Одеської міської ради за вагомий особистий науковий доробок з вивчення історії Українського козацтва та козацького руху в Одесі і на Півдні України (2009); *Почесною грамотою* від Одеської міської ради за сумлінну працю, значний особистий внесок у забезпечення високого рівня освітньої підготовки студентів та з нагоди відзначення 145-ї річниці заснування навчального закладу та плідну науково-педагогічну працю (2010) і від Ради ректорів Одеського регіону отримала *Відзнаку* «За досягнення в науці» від ради ректорів Одеського регіону (2020). Отримала *стипендію* Одеського відділення Українського фонду культури (1994, 1995) та *стипендію* Кабінету міністрів України (1998-2000).

ГОНЧАРУК Т.Г. отримав *Звання* «Почесний краєзнавець України» (2018 р.); *Почесну грамоту* Одеської обласної ради за сумлінну працю, вагомий особистий внесок у добробут та розвиток регіону, значні професійні здобутки (2022); *Почесну грамоту* Національної спілки краєзнавців України за вагомі досягнення у галузі краєзнавства (2019); *Почесну грамоту* Одеської обласної державної адміністрації управління культури і туризму, національностей та релігій за особистий внесок у популяризацію історії м. Одеси (2015); *Подяку* Управління освіти і наукової діяльності Одеської обласної державної адміністрації за підтримку обдарованої учнівської молоді Одещини в рамках проведення V науково-практичної конференції “Історичні науки – крок молоді у XXI століття” учнів-членів Малої академії наук України (Наказ № 603-ОД від 20.11.2009); *Диплом* Одеської міської ради Управління молодіжної та сімейної політики за вагомий внесок в організацію заходів в м. Одеса, приурочених до відзначення 215-ої річниці м. Одеси (2009)

ДІАНОВА Н. М. отримала *Подяку* від Ради ректорів ВНЗ Одеського регіону за значні досягнення в реалізації державної політики у галузі освіти і науки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, плідну науково-педагогічну діяльність, багаторічну бездоганну працю (2020).

ПОЛТОРАК В.М. нагороджений *Грамотою* від Міністерства екології (2007) і *Грамотою* від Міністерства освіти і науки України за науково-популярні видання для дітей та юнацтва (2014); *Грамотою* Одеської обласної адміністрації (2008); отримав *Подяку* від Ради ректорів ВНЗ Одеського регіону (2015), *Почесну грамоту* від Одеської Обласної Ради за особистий внесок у зміцнення української державності, значні досягнення у професійній діяльності, активну громадянську позицію та з нагоди 30-ї річниці незалежності України (2021).

15. Інша довідкова інформація:

Загальними напрямками досліджень наукової школи «Чорноморська українська школа соціокультурної та економічної історії» є соціокультурні та економічні процеси в українських землях в добу середньовіччя та нового часу, зокрема: окремі дослідження соціальних, етнічних груп та релігійних громад, економічні та господарські проблеми. Вищезазначені напрями дослідження, започатковані ще в першій половині ХХ ст. науковими осередками Одеси, продовжені представниками кафедри історії УРСР в Одеському університеті імені І. І. Мечникова і в наступні роки.

Михайло Слабченко в першій половині ХХ ст. заклав підвалини соціально-економічних українознавчих досліджень в Одесі. Дослідницька проблематика вивчення соціально-економічних процесів, сформульована Михайлом Слабченком, вперше розпочаті ним історико-юридичні дослідження в сфері козакознавства, залишаються актуальними досі, про що свідчать чисельні наукові праці та захисти дисертаційних і магістерських робіт. Отже, Михайла Слабченка можна назвати засновником української академічної історичної школи, яка вже понад сто років готує наукові кадри для чорноморського регіону. Його роботи характеризуються введенням до наукового обігу масових статистичних джерел, коло дослідницьких завдань обіймають тематику не лише взаємозв'язку економіки із соціальними та політичними процесами, але й виводять на культурологічні висновки. Простежується прямий зв'язок в дослідженнях між ним та його учнем завідувачем кафедрою історії УРСР (1957-1965), деканом історичного факультету (1962-1965), проректором (1951-1962) Одеського університету Самсоном Ковбасюком, учнями останнього – Анатолієм Бачинським, Віктором Ващенком, Віктором Немченко, Заїрою Першиною у свою чергу, з їхніми учнями Оленою Бачинською, Тарасом Гончаруком, Наталією Діановою, Володимиром Полтораком.

02 червня 2022 р.

Олена БАЧИНСЬКА